

Nieuwsbrief

Voor u ligt alweer de tweede nieuwsbrief van de Stichting Roodbont Fries Vee, opgericht in 1993. Met deze nieuwsbrief willen we u op de hoogte brengen van de activiteiten van de stichting, haar donateurs en de fokkers van Roodbont Fries Vee. Wilt u deze nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan email naar srfv@hotmail.com Neem ook eens een kijkje op onze website www.roodbontfriesvee.nl

IN DEZE NIEUWSBRIEF...

Allereerst nemen we een kijkje op het bedrijf van Gerben Engwerda, die niet alleen veefokker is, maar ook nog een tweede tak beheert.

Ook is er weer een prachtig verhaal van Reimer Strikwerda te lezen over de historie van de Friese Roodbonte koe en wordt er weer een stier volop in de spotlights gezet.

Vervolgens een boer die koeien zoekt..... En een boer die ze jaren terug gevonden heeft.

DNA onderzoek om de identiteit van Fries Roodbont Vee te bepalen.

Het Friese Roodbonte Vee was eind vorige eeuw bijna verdwenen. Er waren maar weinig fokdieren over. Het ras is met hulp van sperma van stieren uit de genenbank weer op de huidige grootte van bijna 500 dieren gebracht. Binnen het ras onderscheidt de stichting vijf stierenlijnen: de "Jet" lijn, de "Koos" lijn, de "Marco-Kei" lijn, de "Surfenne" lijn en een "Lichtbonte" lijn. Het CGN heeft in de afgelopen jaren de genetische variatie in het Fries Hollands ras, in het Blaarkop ras en in het MRIJ ras vastgesteld met behulp van DNA onderzoek. Het is de bedoeling om daar nu de genetische variatie in het Fries Roodbonte Vee aan toe te voegen. Voor het onderzoek zijn 25 stieren uit de genenbank geselecteerd; van elke lijn vijf. Uit een dosis sperma wordt hun DNA gehaald. Van 25 koeien, ook vijf van elke lijn, worden haarmonsters genomen bij een aantal fokkers en uit de wortels van hun haren wordt hun DNA geïsoleerd. Daarnaast lopen op twee bedrijven in Friesland niet-geregistreerde roodbonte dieren die in exterieur grote overeenkomst vertonen met het Roodbont Fries Vee. Deze niet-geregistreerde dieren zouden lang geleden uit Fries Roodbont Vee kunnen zijn ontstaan en nu de diversiteit binnen het Roodbont Fries Vee kunnen vergroten. De DNA bepalingen vinden onder bemiddeling van CRV plaats in het laboratorium van prof. Michel Georges in Luik. Het doel van het onderzoek is om: 1) vast te stellen hoeveel variatie er is in het DNA van het Fries Roodbonte Vee en in hoeverre er sprake is van inteelt 2) de verschillen vast te stellen in het DNA van de vijf lijnen (blijft het zinvol ze te onderscheiden?) 3) de verschillen in het DNA tussen het Fries Roodbonte Vee en de andere runder rassen van Nederlandse herkomst vast te stellen en 4) na te gaan in hoeverre de niet-geregistreerde dieren Friese roodbonten zijn. Wanneer de haarwortels genomen zijn, zal het nog een aantal maanden duren voordat de resultaten van het onderzoek bekend worden.

VAN DE VOORZITTER

Zo, dat was me weer een enerverend voorjaar en zomer. Na het verschijnen van de 1ste nieuwsbrief veel positieve reacties gehad. Ook Omrop Fryslân kwam met filmopnames over de geboorte van een stierkalf bij Teade de Jong. Het stierkalf is inmiddels verkocht aan een "nieuwe" boer!

Aan de toekomst wordt gewerkt. De fokkerijcommissie is druk bezig met het uitzoeken van stiermoeders. Ook wordt er van een aantal stieren sperma ingevroren, wat de genenbank CNG beschikbaar stelt.

Het CNG start binnenkort een DNA onderzoek om inteelt in een kleine populatie te voorkomen. Door middel van haar- en spermamonsters. In dit onderzoek nemen we ook een koppeltje Terschellingse koeien mee, waarvan de afstemming onbekend is maar verdacht veel op onze roodbonte lijken. Wij zijn erg benieuwd of deze koeien een aanvulling binnen ons ras kunnen zijn!

Noteert u alvast maandagavond 30 december 2013, de donateursdag van St. RFV.

Durk Durksz,

NIEUW!

Wilt u op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen? Volg ons dan op Twitter!

Ga naar

www.twitter.com/roodbontfrieskoe of

"like" ons op Facebook!

www.facebook.com/roodbontfriesvee

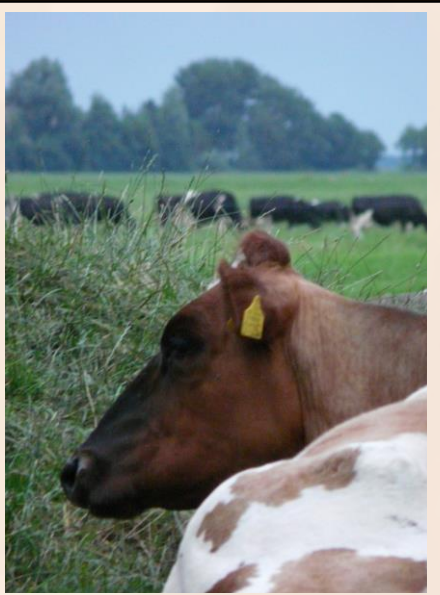
REPORTAGE "IN BYSÛNDERE JÛN"

De zon gaat schuil achter een witgrijze wolkenmassa en laat zich zo nu en dan nog even zien. Ze heeft een drukke periode achter de rug. Nu zegt ze de warme aarde vaarwel om achter een wolkenluier te rusten. De wolken...ze hebben het druk.

Ook boer Gerben Engwerda uit Tytsjerk heeft het druk. Door het mooie zomerweer kon er nog hooi geoogst worden. Zijn Fries-Hollandse koeien nemen het heerlijk geurende gedroogde gras graag tot zich. Gerben is bezig om het laatste hooi wat nog voor de staldeuren ligt naar binnen te schuiven. "Houden we het droog?" vraagt hij. Wij denken van wel.. "Mooi, dan stop ik ermee."

Achter op het erf van de boerderij, waar de familie in 1992 is komen wonen hebben we een mooi uitzicht over de omgeving. Een fietspad over het erf leidt fietsers via bruggetjes en landerijen naar Burgum, Suwald en Earnewald. De deuren van de stal gaan open en de koeien komen rustig lopend en rondkijkend naar buiten. Het is een bont gezelschap dat in een lange rij de Louwsmarpolder in trekt. Ze versieren het landschap hier onder de rook van Leeuwarden. Een glanzende vacht en mooi in conditie geeft aan dat ze het goed hebben. Gerben verteld dat de koeien wel wat klauwproblemen hebben. Hij denkt dat dit komt door mineralen tekort. Om wat meer weerstand op te bouwen, wordt er koper en selenium toegediend. Voordat Gerben zelf boer werd, kwam hij via zijn werk als inseminator in contact met veel boeren en wetenschappers die visies hadden over de fokkerij. Ook afwijkende ideeën kwamen op zijn pad hetgeen erg interessant was. Zo interessant dat Gerben studies volgde op het gebied van fokkerij en erfelijkheidsleer. Met zijn passie voor de fokkerij komt hij tot de uitspraak: "De praktijk is de wetenschap voor"

De boerderij nodigt uit om even binnen te kijken. Wat van buiten gewoon lijkt, is van binnen een geheel verbouwd pand. Lange tafels en stellingen bevinden zich in de grote ruimte. Gerben is niet alleen veefokker. Samen met zijn vrouw runt hij ook een webwinkel in biologische producten. Mevrouw Engwerda is de organisator achter deze winkel. In het begin werd er kleinschalig wel eens wat verkocht op de boerderij, maar omdat men hier zo'n aardigheid aan had, ontstond het plan de zaak wat grootser aan te pakken. Men zocht contact met de Hofweb-winkel in Dronten. Gerben ging op pad om biologische producten op te halen bij bedrijven en deze naar Dronten te brengen, waar het verpakt werd tot pakketten en dan weer bezorgd moesten worden. Dit was echter te tijdrovend en er werd geen cent aan verdiend. Nu werken ze samen met de webwinkel in Workum. Gerben gaat 's woensdags op pad om alle producten op te halen en naar de verpakafdeling te brengen in zijn verbouwde schuur. Op donderdags zijn hier 8 á 9 oproepkrachten onder leiding van Carla bezig pakketten klaar te maken, om die vervolgens op vrijdag te bezorgen.

In de prachtige voortuin van de boerderij, waar mevrouw Engwerda koffie in schenkt, moet Gerben nog even wat van het hart over de misverstanden die voorkwamen in fokkerij organisaties. Waar leden de dupe van werden die een ander mening hadden. Men werd dan geroyeerd. Hij pleit er voor dat deze fokkersfamilies of nabestaanden weer gerehabiliteerd kunnen worden. De eerste regendruppels vallen. Gerben gaat gauw het laatste hooi in de stal schuiven. We bekijken nog even de prachtige Fries Roodbonte stier die in de stal staat. Om daarna met donderend geweld het erf te verlaten.

Geboren in Witmarsum en later opgegroeid en werkzaam in Flevoland, kwam Gerben met zijn gezin terug naar Friesland. Eerst in IJlst en in 1992 op de boerderij onder de rook van Leeuwarden. Op dat bedrijf liep toen een Fries-Roodbonte koe. Gerben zijn fokkerij passie voor biodiversiteit leidde ertoe om samen met Iepema uit Boksum een plan te bedenken om de Friese Roodbonte koe uit het dal te krijgen. Engwerda is ongeveer 15 jaar voorzitter geweest van de Stichting Roodbont Friesvee. Een lange staat van dienst, waar de Stichting trots op kan zijn dat deze man met zijn inzet heeft kunnen bewerkstelligen dat er nu tussen de 300 en 400 Friese Roodbonte koeien rondlopen.

Hartelijk dank!

Stef Diever & Douwe Leenstra

Historie deel 2: DE ZONEN VAN VADER VONDELING

De sluiting van het hulpboek voor stieren zonder bekende afstamming door het FRS in 1919 betekende dat Vondeling 1, 176 H, een bijzondere positie zou krijgen. Aanvankelijk konden zijn generatiegenoten nog als stiervader worden gebruikt, maar in 1930 bleek dat het met hun invloed was gedaan. Alle in dat jaar er later geboren roodbonte Friese stieren kenden Vondeling als stamvader. Dat was een mooie prestatie van de vader, min of meer vergelijkbaar met die van Adema 197 bij de zwartbonten in Friesland. Maar in de kleine populatie roodbonten lag natuurlijk het inteeltgevaar nog veel meer op de loer. Gelukkig werd van moederskant – van koeien uit zwartbonte ouders – vers bloed toegevoegd: de helft van de stieren had een hulpboekmoeder.

Van Vondeling 1 werden 8 zoons ingeschreven in het stamboek, het zijn de achterkleinzons Sjoeke Prins 201 R en Folkert 203 R geweest, die de werkelijke lijn van de stamvader hebben doorgezet in mannelijke lijn.

Uit de lijn van Folkert verscheen na acht generaties in 1954 een stier, die meer dan ooit tevoren een rol van betekenis voor het hele roodbonte Friese ras heeft gespeeld. Dat betreft de stier Maurits 309 R, op 18 december 1954 geboren in de stal van Ype Siebe Haytema in Koudum. Een echte hoogvlieger was hij zelf met zijn 74 punten niet, maar hij was geboren uit de zwartbonte hulpboekmoeder Margriet 3, die tot op 12-jarige leeftijd in een ijzeren tempo afkalfde en toch elk jaar ruim 6000 kg melk met gemiddeld 4,20% vet produceerde. Dat waren indrukwekkende producties in die jaren.

Maurits werd al jong verkocht aan Ferdinand Keulen in Rotsterhaule – hij zou in 1957 voorzitter worden van de VRF – en daarna deed hij weer een jaar of vijf dienst in zijn geboortestal. Toen werd hij verkocht aan Taeke Bouma in Anjum en als stokoude fokstier ging hij nog naar stal Jogchum Tigchelaar in Kollumerzwaag.

Maurits 309 R-FRS, de enige roodbonte Friese preferentschapskandidaat ooit

Zo'n carrière gaf al aan dat Maurits iets bijzonders in z'n mars had. En hij had het tij mee, want in 1957 werd door de een aantal actieve Friese roodbontfokkers de VRF opgericht: de vereniging van Roodbontfokkers in Friesland. Keulen werd voorzitter, Sjoerd Joukes Gerbrandy secretaris en ook Bouma en Tigchelaar zaten in het bestuur.

Maar toch, Maurits had het vooral aan z'n eigen verdiensten te danken dat hij in 1967 door het Friese stamboek FRS werd onderzocht op preferent schap: de hoogste eer in stierenland destijds. Een echt succes werd het niet: het rapport ademde natuurlijk volop de tijdsgeest. Zo werd van de dochters gezegd dat de horenstand onregelmatig, vaak wat hangend was en dat de staarten voldoende lang waren.

Belangrijker was dat het type en de ontwikkeling van de 26 bekeken dochters goed waren, dat er bij een aantal dieren goede uiers was gezien, maar er viel geen lijn te ontdekken in hun voorkomen.

De invloed op het vetgehalte was opvallend goed en ook op het eiwitfront scoorden de Mauritsdochters uitstekend. Jammer was dat de dochters in hun jonge jaren meer melk gaven dan hun moeders, maar op oudere leeftijd zetten ze niet door: waar bleef de erfelijke invloed van Maurits' moeder?

Nee, preferent werd Maurits niet in 1957, maar hij vormde wel een hoogtepunt in de periode, waarin de stieren zich nog via natuurlijke dekking moesten zien te profileren. En dat was bij moeder materiaal van een grillig gehalte geen geringe opgave.

Reimer Strikwerda

Roodbont vee familie Witteveen Bolsward

Hendrik Witteveen wou boer worden, maar dan moet je 'centen' hebben. Eerst bij de boer, toen bij een "mest" schipper. Dat verdiende beter, maar was zwaar werk. Pramen vol mest bij boeren vandaan halen. Plus minus 20 praam vol mest dan was het schip vol en ging het naar de bollenvelden. De eerste praam vol, was moeilijk om in het schip te krijgen (lag nog hoog in het water). In 1945 boer geworden, maar hij wou er ook een paar rode bij hebben, zei hij tegen z'n broer. Die was melkvaarder van de boeren in 't Hartwerder Klooster. Op een keer zei hij tegen z'n broer: "Er is een roodbont kalf bij één van die boeren". Dat geheel alleen in een hoekje van het hooi vak stond. Met de koopman, meneer Rienstra, is het pratende weg gelukt het kalf te kopen. "Maar", zei de boer "je weet niet waar hij weg komt, niemand mag weten dat ik een rood kalf had". Witteveen zei tegen de koopman: "Als hij weer een roodbont kalf heeft, breng het mij maar". Zo gezegd zo gedaan. 3 of 4 koekalveren gehad en een stiertje. Maar die boer in 't Hartwerder Klooster fokte met stieren die hij kocht van familie Knol uit Hartwerd. Toen haalde hij een roodbont stiertje bij Kraak, roodbontfokker te St. Johannesga. Zo'n stier dekte ongeveer drie jaar de koeien. In het eerste jaar hielden ze van een goede koe een stiertje aan. Dan dekte de oude stier de koeien en het jonge stiertje de pinken. In het 4e jaar dekte de jonge stier zo'n beetje alles. Toen nog een stiertje bij fam. Haitema, roodbontfokker te Koudum, vandaan. Zo fokten kleine boeren wel meer dan vier jaar met dezelfde stierenfamilie.

Bedankt voor het bezoek en de mooie woorden, Hessel Bouma

Boer zoekt koe

De Heidepleats maakt 'Groene-kaas' en zoekt daarvoor goede melkkoeien.

Wijndomein De Heidepleats in St. Nicolaasga heeft naast een wijngaard ook de grootste koppel Roodbonte Friese runderen voor vlees en kaasproductie. Elke week worden 1 - 2 stieren afgeleverd voor de verkoop aan restaurants. Van de melk van de melkkoeien wordt 'Groene Kaas' gemaakt.

Om aan de toenemende vraag naar Groene Kaas te kunnen voldoen, wil De Heidepleats meer koeien gaan melken. De voorkeur gaat uit naar Roodbont fries vee, maar ook zwarte FH koeien zijn welkom. Heeft u melkkoeien over bel dan met Jan Geuvert Hoogkamp: 0513-434620

De Heidepleats koop ook u Roodbonte Friese stierkalfjes. Er wordt minimaal € 50,- boven de marktprijs betaald.

Prijswijziging sperma per 1 oktober 2013

We hebben de prijs van het sperma al jaren op een heel laag niveau kunnen houden, maar we zijn nu toch wel genoodzaakt om de prijs te verhogen naar € 12,- per rietje (excl. BTW en verzendkosten).

De kosten die we moeten maken zijn gestegen. Dit geldt voor de 3 stieren van de Stichting die vrij beschikbaar zijn, te weten: De Vennen Joram, Jetse Goasse en Epke fan'e Slinke. Voor de stieren uit de Genenbank geldt dat deze uitsluitend beschikbaar zijn op advies van de fok technische commissie

Contact: Hessel Bouma
0515-231382.

COLOFON: Redactie: Durk Durksz Eindredactie: Anjali Kooistra Fotografie: Douwe Leenstra Reportages: Stef Diever

Website: www.roodbontfriesvee.nl E-mailadres: srfv@hotmail.com Twitter: www.twitter.com/roodbfriesekoe en www.facebook.com/roodbontfriesvee